

— 1 — SMÅBONDE I GUATEMALA

En tredjedel av befolkningen i Guatemala jobber innen jordbruk og de fleste er småskala bønder. Mange av disse er urfolk og lever i ekstrem fattigdom. En av dem er Dominga. Domingas matproduksjon går først og fremst til å dekke familiens matbehov, og noe salg på lokale markeder. Domingass familie har vært bønder i generasjoner, og jordbruk er en viktig del av hennes kulturarv. Nå truer klimaendringene livsgrunnlaget, identiteten og matsikkerheten hennes. Guatemala er et av landene i verden med minst utslipp, men er et av verdens aller mest sårbare land for klimaendringene.

— 2 — NORSK BONDE

Olav er bonde og eier en mellomstor gård i Trøndelag. Olav produserer mat for å selge det til matvarekjeder, men selv om matvareprisene stiger, tjener Olav langt under gjennomsnittet. I dag er Norge bare 40% selvforsynt på mat, og klimaendringene gjør det vanskeligere for norske bønders produksjon. I tillegg til ustabil vær, tillater den norske staten at det nedbygges stadig mer matjord til veier og byer. På grunn av dette står Olav i fare for å ikke få nok inntekter til å fortsette å drive som bonde. Bønder i Norge er derfor avhengige av kunstgjødsel for å få nok mat til å gro. Jordbruk står for 9,5% av klimagassutslipp i Norge.

3

PLANTASJEEIER I GUATEMALA

Luis eier en palmeoljeplantasje i Guatemala. Guatemala er verdens tredje største produsent av palmeolje. Denne industrien er avhengig av skoghogst, og truer det biologiske mangfoldet i regnskogen. I tillegg er 95% av palmeoljeplantasjene eid av store selskaper, og disse selskapene tar ofte dyrkbar jord fra småskala bønder. Noen bønder som har mistet jorda si får jobb på palmeoljeplantasjer, men det er ofte dårlige arbeidsvilkår og lave lønninger.

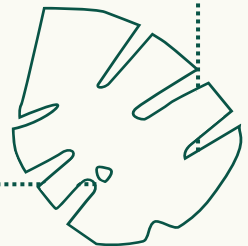

4

NORSK FAMILIE

Kari og Ola Nordmann bor sammen i en tomannsbolig i Oslo. Både Kari og Ola har en gjennomsnittlig årslønn. Klima og miljø er noe hele familien bryr seg om, og de prøver så godt de kan å ta bærekraftige valg i hverdagen. Familien prøver å kjøpe norskprodusert og økologisk mat, men grunnet begrenset utvalg og økte matvarepriser, er ikke dette alltid mulig. Butikken har verken et stort utvalg av norskprodusert mat eller av mat som er miljømerket. Det er også vanskelig å vite hva som har størst CO2-avtrykk og derfor hvilke matvarer det er verdt å kjøpe økologisk eller ikke.

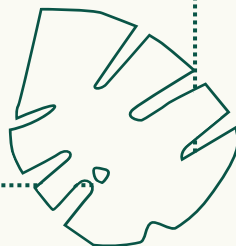

5

DEN NORSKE REGJERINGEN

Den norske regjeringen har ansvar for å gjennomføre klimatiltakene som Stortinget blir enige om. I dag er Norge et av landene i verden med høyest klimagassutslipp per innbygger. Regjeringen har som mål å redusere disse utslippene med 55% innen 2030, men så langt går utslippskuttene for sakte til å nå dette målet. Norge gir også støtte til at de landene som blir hardest ramma av klimakrisa skal kunne tilpasse seg til klimaendringene. Likevel mener mange at Norge og andre land som har bidratt til å skape klimakrisa må øke støtten til de landene som klimaendringene får størst konsekvenser for.

— 6 — VERDENS HANDELSORGANISASJON

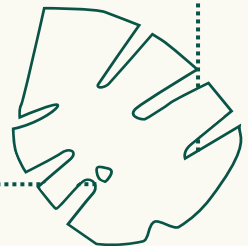
Verdens handelsorganisasjon er en internasjonal organisasjon som jobber for frihandel og handelsavtaler mellom stater. Noen mener at det er for mange handelsrestriksjoner, og at Verdens handelsorganisasjon ikke gjør handel åpen nok for de som er avhengig av å selge varene sine. Andre mener at rike land overkjører fattigere medlemsland, som sitter med mindre økonomisk makt. De blir tvunget inn i ugunstige avtaler for å få delta i handelsnettverk, noe som kan gå på bekostning av utvikling, kultur og matsuverenitet. Matsuverenitet er folk, lokale samfunn og lands rett til å bestemme sin egen landbruks- og matpolitikk som er økologisk, sosialt og økonomisk tilpasset deres betingelser.

— 7 — YARA

Svein Tore er sjef i den norske bedriften Yara, som er en av verdens største produsenter av kunstgjødsel. Kunstgjødsel tilfører jord mer næringsstoffer som planter er avhengige av. Det gjør at plantene vokser fortere, og har effektivisert global matproduksjon. Samtidig står produksjonen av kunstgjødsel for omtrent 2% av hele verdens klimagassutslipp. Kunstgjødsel inneholder også kjemiske stoffer som kan skade det biologiske mangfoldet i matjord, og føre til vann- og luftforurensing.

8

EIER AV SHIPPINGSELSKAP

Gianluigi er grunnlegger av et av verdens største shippingselskap, Mediterranean Shipping Company (MSC). Gianluigi er på listen over verdens 100 rikeste menn. MSC frakter råvarer som grønnsaker og kaffebønner, blant annet fra Guatemala, rundt i hele verden. I Norge er vi avhengig av å importere matvarer fordi vi ikke klarer å produsere maten vi trenger. Shipping står for omtrent 3% av globale utslipp, men det er forventet at utslippene øker til 10% innen 2050. Gianluigi har over 200 000 ansatte i selskapet som får inntekter fra jobben i selskapet.

— 9 —

MONDELEZ

Mondelez er et av de største selskapene som produserer snacks og andre matvarer. Selskapet er amerikansk, men jobber internasjonalt og eier merkevarer som Toblerone, Oreo og Freia. I fjor tjente Mondelez nesten 150 milliarder kroner. For å tjene så mye er Mondelez avhengig av naturressurser. Mondelez bruker blant annet palmeolje som kommer fra Guatemala. Palmeolje utvinnes ved å hogge ned regnskog, noe som fører til både utslipp og tap av viktig natur og mangfold.

